

М. М. БОВКУН

РЕЦИРКУЛЯТОР З ВІДНОВЛЕННЯМ ЦИРКУЛЮЮЧИХ ІМПУЛЬСІВ ЗА РІВНЕМ І ТРИВАЛІСТЮ

У сучасній радіоелектроніці, обчислювальній техніці та інших галузях широко застосовуються прилади стиснення електричних сигналів у часі — рециркулятори [1—4].

Робота рециркулятора [1, 2] зрозуміла з блок-схеми рис. 1.

Комутатор на час $T(1 - 1/N)$ замикає коло зворотного зв'язку (верхнє положення), а на час T/N (нижнє положення) розмикає коло зворотного зв'язку і підключає ЛЗ на вхід. При стискуванні в N раз кожна вибірка сигналу циркулює по кільцю $N - 1$ раз, при цьому:

1) внаслідок обмеженої смуги пропускання і дисперсії ЛЗ (всього кільця) імпульси окремих вибірок розширюються і при досить великих N зливаються, порушуючи роботу рециркулятора;

2) рівень імпульсів, що циркулюють по замкненому кільцю, змінюється в K^{N-1} раз (K — коефіцієнт передачі по замкненому кільцю).

Якщо $K = 1$, рівень імпульсів не змінюється.

Зміна рівня імпульсу в кінці циркуляції не повинна бути більше $\delta = U_{\min}/U_{\max}$, де $U_{\min}/U_{\max}$ — відношення мінімального і максимального сигналів — обернена величина заданого динамічного діапазону. Наприклад, для $N = 1000$ та $\delta = 0,05$ різниця між амплітудою імпульсу перед циркуляцією U_1 і після $N - 1$ циркуляції U_{N-1} повинна задовольняти нерівність

$$U_1 - U_{N-1} = 1 - K^{N-1} < 0,05,$$

при цьому $1 < K < 0,9999977$.

Установити і підтримувати необхідний коефіцієнт K із заданою точністю неможливо внаслідок нестабільності коефіцієнта передачі. Навіть при найретельнішому настроюванні кращих з цих пристроїв з амплітудною модуляцією N обмежується $50 \div 100$ циркуляціями.

Пропонований рециркулятор з відновленням циркулюючих імпульсів за рівнем і тривалістю усуває вказані недоліки, дозво-

ляючи на порядок збільшити коефіцієнт стиснення, доводячи його до $N = 1000$ при динамічному діапазоні 20 дБ. Мета цього методу полягає в тому, що імпульси-вибірки після кожної циркуляції пропускаються через дискретизатор-відновлювач рівня (ДВР), амплітудна характеристика якого $U_{\text{вих}} = f(U_{\text{вх}})$ наведена на рис. 2.

Крім того, імпульси відновлюються за тривалістю після кожної циркуляції схемою типу «И».

З амплітудної характеристики зрозуміло, що імпульси, які мають амплітуду на вході ДВР $U_{\text{вх}}$ між рівнями $a_i < U_{\text{вх}} < a_{i+1}$, перетворюються в імпульси з рівнем b_i на виході ДВР, а якщо $a_{i+1} < U_{\text{вх}} < a_{i+2}$, на виході ДВР утворюються імпульси з рівнем b_{i+1} . Різниця $b_{i+1} - b_i = h_i$ становить рівень кванта h_i . В результаті на виході ДВР утворюються імпульси дискретних рівнів. При цьому, якщо в ЛЗ був введений імпульс з рівнем b_i і під час

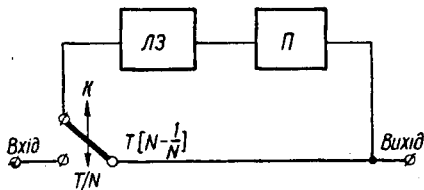

Рис. 1. Блок-схема рециркулятора: ЛЗ — лінія затримки; П — підсилювач; К — комутатор.

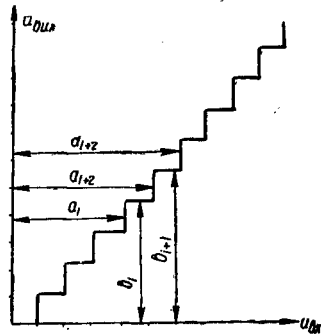

Рис. 2. Амплітудна характеристика ДВР.

циркуляції його рівень змінився внаслідок $K \neq 1$, але залишився в межах кванта $a_i < U_{\text{вх}} < a_{i+1}$, то на виході ДВР його рівень знову буде b_i . Слід підкреслити, що при цьому установка і підтримка необхідного K виконується значно простіше.

При 10 дискретних рівнях (динамічний діапазон 20 дБ) припустиме відхилення ΔK з врахуванням усіх елементів кільця перебуває в межах до $\pm 5\%$, а при 30 рівнях — до $\pm 1\%$. Це значно полегшує технічне побудування рециркулятора і забезпечує будь-яке число циркуляцій імпульсу по замкненому кільцю.

Блок-схема пропонуваного рециркулятора наведена на рис. 3.

Відрізняючими вузлами порівняно з відомими рециркуляторами є дискретизатор-відновлювач за рівнем (ДВР), відновлювач за тривалістю (ВТ) і хронуючий пристрій, який має генератор (Γ) і подільник (D).

Вхідний сигнал, проходячи схему вибірки («И») з періодом $T_{\text{в}}$, попадає на комутатор K , який розриває замкнене кільце на час $T_{\text{в}}/N$ взяття вибірки і замикає кільце на час $T_{\text{в}}(1 - 1/N)$ для циркуляції імпульсів. Після комутатора вибірка і циркулюючі

імпульси проходять на ДВР, який відновлює їх за рівнем (у межах кванта).

Модулятор M і генератор несучої частоти $ГН$ перетворюють відеоімпульси в радіоімпульси, оскільки ультразвукова лінія затримки $УЗЛЗ$ пропускає із затримкою тільки радіоімпульси. Підсилювач $П$ компенсує затухання $УЗЛЗ$, а детектор $Дет$ перетворює радіоімпульси у відеоімпульси.

За допомогою відновлювача за тривалістю $ВТ$ циркулюючі імпульси відновлюються схемою типу «И» після кожної циркуляції. Узгодження роботи в часі схеми вибірок, комутатора і відновлю-

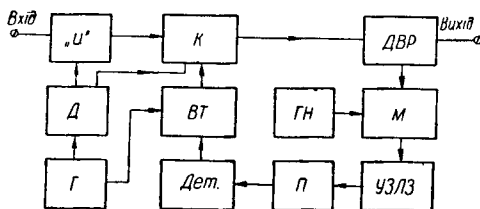

Рис. 3. Блок-схема пропонованого рециркулятора.

вача за тривалістю виконує хронуючий пристрій, який має генератор синусоїдних коливань $Г$ з частотою $f_i = N/T_b$, яка дорівнює частоті повторення імпульсів у стисненні копії, і подільник частоти $Д$ в N раз.

Сигнал частоти f_c використовується для відновлення циркулюючих імпульсів за тривалістю, а поділений сигнал частоти F_b — для взяття вибірки і переключення комутатора.

Експериментальна перевірка пропонованої блок-схеми підтвердила сказане раніше. На основі цієї блок-схеми на кафедрі радіоприймальних пристроїв Київського політехнічного інституту була розроблена принципова схема, зібраний і випробуваний макет.

Стисненню підлягали вибірки сигналу з періодом $T_b = 1250$ мксек тривалість імпульсу вибірки $\tau_b = 0,4$ мксек, кількість дискретних рівнів — 10, стійкий коефіцієнт стиснення — 1000. В цілому схема більш стійка в роботі в порівнянні з раніше відомими пристроями цього типу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стейнберг Э. Панорамный анализатор спектра в реальном времени.— Зарубежная радиоэлектроника, 1960, № 1.
2. Новые методы спектрального анализа сигналов.— Зарубежная радиоэлектроника, 1961, № 8.
3. Астерфилд А. Цифровые корреляторы со сжатием во времени и согласованные фильтры для активной гидролокации.— Зарубежная радиоэлектроника, 1964, № 12.

4. Т р и к о з Ю. С. Об одном устройстве временного сжатия электрических сигналов.— Известия вузов СССР — Радиотехника, 1963, № 5.
5. Г и т и с Э. И. Преобразование информации. 1961.

Н. М. БОВКУН

РЕЦИРКУЛЯТОР С ВОССТАНОВЛЕНИЕМ ЦИРКУЛИРУЮЩИХ
ИМПУЛЬСОВ ПО УРОВНЮ И ДЛИТЕЛЬНОСТИ

К р а т к о е с о д е р ж а н и е

Предлагается метод повышения коэффициента сжатия сигналов во времени. Описывается рециркулятор с восстановлением импульсов по уровню и длительности. Приводятся результаты эксперимента.

N. M. BOVKUN

A RECIRCULATOR WITH LENGTH AND LEVEL
REGENERATION OF IMPULSES

S u m m a r y

A method for the increase of the compression coefficient of signals with time is suggested. The recirculator with length and level regeneration of impulses is described. The experimental results are given.